KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2023/736

2023 m. kovo 31 d.

dėl rinkos koregavimo mechanizmo taikymo išvestinėms finansinėms priemonėms, susietoms su virtualiaisiais prekybos taškais Sąjungoje, išskyrus TTF, techninių detalių apibrėžimo

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į Tarybos reglamentą (ES) 2022/2578 ([1]), ypač į jo 9 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) Tarybos reglamentu (ES) 2022/2578 (toliau – RKM reglamentas) yra nustatytas laikinas rinkos koregavimo mechanizmas (RKM), taikomas pateikiamiems pavedimams prekiauti virtualiojo prekybos taško „Title Transfer Facility“ (TTF) išvestinėmis finansinėmis priemonėmis ir su kitais virtualiaisiais prekybos taškais (VPT) susietomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kurių terminas yra nuo kito mėnesio iki kitų metų. Tai reiškia, kad RKM taikomas visoms biržos prekių išvestinėms finansinėms priemonėms, kuriomis prekiaujama reguliuojamoje rinkoje ir kurių pagrindinė priemonė yra dujų sandoris bet kuriame VPT Sąjungoje;

(2) pagal RKM reglamento 1 straipsnį RKM taikomas pateikiamiems pavedimams prekiauti TTF ir su kitais Sąjungoje esančiais virtualiaisiais prekybos taškais susietomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis;

(3) RKM reglamente nustatytos techninės RKM taikymo detalės, susijusios tik su pavedimais, pateikiamais dėl TTF išvestinių finansinių priemonių, o ne pavedimais, pateikiamais dėl išvestinių finansinių priemonių, susietų su kitais VPT. Taip atsitiko dėl to, kad reikėjo RKM skubiai taikyti TTF išvestinėms finansinėms priemonėms, kurios paprastai laikomos standartiniu rodikliu nustatant kainas Europos dujų rinkose, ir dėl to, kad RKM taikymui pavedimams dėl išvestinių finansinių priemonių, susietų su kitais VPT, reikėjo papildomai pasirengti. Todėl RKM reglamentu Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo apibrėžiamos RKM taikymo išvestinėms finansinėms priemonėms, susietoms su tais kitais VPT, techninės detalės, konkrečiai susijusios su rinkos koregavimo įvykio konstatavimu ir dinaminės kainos siūlymo ribos taikymu tokioms išvestinėms finansinėms priemonėms. RKM reglamentu Komisijai taip pat suteikiami įgaliojimai išimties tvarka pašalinti tam tikras su kitais VPT susietas išvestines finansines priemones iš RKM taikymo srities;

(4) apibrėžiant RKM taikymo išvestinėms finansinėms priemonėms, susietoms su tais kitais VPT, technines detales, taip pat nustatant galimą tam tikrų su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių pašalinimą iš RKM taikymo srities, turėtų būti remiamasi RKM reglamento 9 straipsnio 2 dalyje įtvirtintais kriterijais, t. y. su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių likvidumu ir informacijos apie jų kainas prieinamumu, taip pat poveikiu, kurį RKM taikymas su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms turėtų Sąjungos vidaus dujų srautams bei tiekimo saugumui ir finansų rinkų stabilumui. Toks apibrėžimas ir galimas pašalinimas iš taikymo srities taip pat turėtų būti grindžiami ACER ir ESMA poveikio vertinimo ataskaitomis, pateiktomis iki 2023 m. kovo 1 d. pagal RKM reglamento 8 straipsnio 2 dalį;

(5) TTF išvestinėms finansinėms priemonėms RKM aktyvuojamas įvykus rinkos koregavimo įvykiui, t. y. kai anksčiausiai vykdytinų mėnesinių TTF išvestinių finansinių priemonių atsiskaitymo kaina, kurią paskelbė „ICE Endex B.V.“, tris darbo dienas viršija 180 EUR/MWh ir yra 35 EUR didesnė už referencinę kainą. Su kitais VPT Sąjungoje susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms RKM turėtų būti aktyvuojamas tuo pačiu momentu, kai įvyksta tas pats rinkos koregavimo įvykis. Tam yra dvi pagrindinės priežastys. Pirma, palyginti su TTF išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, daugelis išvestinių finansinių priemonių, susietų su VPT, išskyrus TTF, yra mažiau likvidžios. Jei RKM aktyvavimas būtų grindžiamas nelikvidžiais ateities sandoriais, mechanizmas gali būti neapsaugotas nuo manipuliavimo ir dėl to jis gali būti aktyvuojamas be reikalo arba pavėluotai. Antra, jei rinkos koregavimo mechanizmas būtų aktyvuojamas tik kai kurių VPT išvestinėms finansinėms priemonėms, prekiautojai gali pereiti prie su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių, o tai galėtų lemti iškraipymus Sąjungos energijos ar

([1]) 2022 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2578, kuriuo, siekiant apsaugoti Sąjungos piliečius ir ekonomiką nuo pernelyg didelių kainų, nustatomas rinkos koregavimo mechanizmas (OL L 335, 2022 12 29, p. 45).

finansų rinkose, pavyzdžiui, rinkos dalyviams vykdant pakoreguotų ir nepakoreguotų išvestinių finansinių priemonių arbitražą, ir dėl to nukentėtų vartotojai. Šiam vertinimui pritariama ACER vertinimo ataskaitoje ir joje teigiama, kad išvestinėms finansinėms priemonėms, susietoms su kitais VPT Sąjungoje, RKM turėtų būti aktyvuojamas taip pat remiantis anksčiausiai vykdytinų mėnesinių TTF išvestinių finansinių priemonių atsiskaitymo kaina pagal RKM reglamento 4 straipsnio 1 dalį;

(6) įvykus rinkos koregavimo įvykiui, RKM reglamentu nustatoma dinaminė kainos siūlymo riba, kurios laikydamiesi rinkų operatoriai neturėtų priimti, o TTF išvestinių finansinių priemonių rinkos dalyviai neturėtų teikti pavedimų dėl TTF išvestinių finansinių priemonių, kurių galiojimas baigiasi laikotarpiu nuo anksčiausiai vykdytinos mėnesinės TTF išvestinės priemonės galiojimo pabaigos datos iki anksčiausiai vykdytinos metinės TTF išvestinės finansinės priemonės galiojimo pabaigos datos, kainai 35 EUR/MWh viršijant ACER praėjusią dieną paskelbtą referencinę kainą. Ši dinaminė kainos siūlymo riba taip pat tinka pavedimams dėl išvestinių finansinių priemonių, susietų su kitais VPT, ir jos nereikia keisti. Kaip ir TTF išvestinių finansinių priemonių atveju, 35 EUR/MWh tiekimo saugumo priemoka yra vidutinis kelių išvestinių finansinių priemonių, susietų su kitais VPT, referencinės kainos ir kito mėnesio ateities sandorių kainos skirtumas 2022 m. vasarą, ir tai atspindi išlaidas, susijusias su galimu infrastruktūros perpildymu perkeliant dujas iš SGD terminalo į žemyninę Europą kituose Sąjungos regionuose. Be to, tos pačios apsauginės viršutinės ribos taikymas visų VPT išvestinėms finansinėms priemonėms turėtų apriboti nepagrįsto prekybos perkėlimo iš vieno VPT į kitą riziką ir riziką, kad bus iškreiptos vienodos sąlygos skirtingiems Sąjungos regionams pritraukiant SGD, o tai galėtų lemti rinkų susiskaidymą Sąjungoje. Vertinimo ataskaitoje ACER pritaria tam, kad dinaminė kainos siūlymo riba, taikoma TTF išvestinių finansinių priemonių pavedimams, taip pat yra tinkama su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių pavedimams;

(7) Komisija laikosi nuomonės, kad RKM turėtų būti taikomas visoms su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms ir kad tam neturėtų būti taikoma jokių išimčių. Poveikio vertinimo ataskaitose ACER ir ESMA patvirtino Komisijos poziciją, t. y. kad kitų VPT įtraukimas nedaro didelio neigiamo poveikio finansų ar dujų rinkoms. Ir ACER, ir ESMA atkreipė dėmesį į tai, kad RKM taikymas su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms gali duoti šiokios tokios papildomos naudos, kad daugumos tų išvestinių finansinių priemonių likvidumas nėra pakankamas ir kad kai kurios pagrindinės sandorio šalys (PSŠ) gali patirti papildomų išlaidų, kad pakeistų taikomą įsipareigojimų neįvykdymo valdymo procesą. Tačiau dėl RKM reglamento įgyvendinimo tiek ACER, tiek ESMA pritarė Komisijos išvadai, kad RKM taikymas visoms su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms nedaro didelio neigiamo poveikio finansų ar dujų rinkoms. Atlikdama vertinimą ir laikydamasi RKM reglamento 9 straipsnio 2 dalies, Komisija visų pirma išnagrinėjo toliau nurodytus kriterijus;

(8) pirma, informacija apie su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių, kurioms taikomas šis įgyvendinimo aktas, kainas yra lengvai prieinama, nes šiomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis prekiaujama reguliuojamose rinkose, kuriose reguliariai teikiama informacija apie kainas;

(9) antra, dėl nepakankamo kai kurių išvestinių finansinių priemonių, susietų su kitais VPT, likvidumo didelių įgyvendinimo problemų praktikoje nekyla, nes Komisija, kaip RKM aktyvavimo kitiems VPT veiksnį, sąmoningai pasirinko labai likvidžius kito mėnesio TTF ateities sandorius;

(10) trečia, mažai tikėtina, kad su kitais prekybos centrais susietų išvestinių finansinių priemonių įtraukimas darytų didelį neigiamą poveikį tiekimo saugumui. Taip yra todėl, kad pagrindinė priemonė, kuria siekiama užkirsti kelią tiekimo saugumo problemoms, t. y. priemoka, įtraukta į kainos siūlymo ribą (papildoma suma, palyginti su SGD rinkos kainomis, arba apsauginė viršutinė riba, nurodyta RKM reglamento 19 konstatuojamojoje dalyje), bus taikoma *visoms* išvestinėms finansinėms priemonėms ir ja bus užtikrinama, kad RKM nemažintų Sąjungos gebėjimo pritraukti SGD. Taip pat mažai tikėtina, kad tokių priemonių įtraukimas darytų didelį neigiamą poveikį ES vidaus dujų srautams, nes RKM būtų taikomas laikinai, o dujų srautai Sąjungoje priklauso nuo sudėtingų pozicijų, kurias lemia ne tik išvestinių finansinių priemonių sutartys, bet ir daug kitų veiksnių, kuriems RKM įtakos neturi, pavyzdžiui, ilgalaikiai tiekimo įsipareigojimai, trumpalaikiai bei neatidėliotini sandoriai ir nebiržiniai sandoriai;

(11) galiausiai dėl RKM taikymo išplėtimo didelio poveikio finansų rinkų stabilumui nenumatoma, nes daugiau kaip 90 % gamtinių dujų išvestinių finansinių priemonių, kuriomis prekiaujama reguliuojamose Sąjungos rinkose, yra TTF išvestinės finansinės priemonės. Dėl galimų papildomų išlaidų, kurių kai kurios PSŠ gali patirti, kad pakeistų taikomą įsipareigojimų neįvykdymo valdymo procesą, ESMA atkreipė dėmesį į tai, kad poveikio vertinimo ataskaitos paskelbimo metu nė viena PSŠ nebuvo pateikusi informacijos, kad dėl RKM reglamento gali prireikti didelių pakeitimų;

(12) atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad išimties tvarka pašalinti iš RKM taikymo srities nereikėtų jokių su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių;

(13) siekiant išsaugoti patikimą išvestinių finansinių priemonių rinkų veikimą ir sudaryti sąlygas rinkos dalyviams tinkamai valdyti savo rizikos pozicijas, itin svarbu, kad šis reglamentas netrukdytų sutartims, sudarytoms iki šio reglamento taikymo pradžios. Dėl tos pačios priežasties rinkos dalyviai turėtų turėti galimybę veiksmingai tarpusavyje užskaityti su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių pozicijas, kurios buvo atidarytos prieš pradedant taikyti šį reglamentą. Todėl dinaminė kainos siūlymo riba neturėtų būti taikoma sutartims, sudarytoms prieš įsigaliojant šiam reglamentui, ir prekybos sandoriams, leidžiantiems rinkos dalyviams tarpusavyje užskaityti ar sumažinti pozicijas, atsiradusias dėl su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių sandorių, sudarytų prieš įsigaliojant šiam reglamentui. Be to, PSŠ atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant tvarkingą TTF išvestinių finansinių priemonių rinkų veikimą, nes sumažina sandorio šalies riziką. Lygiai taip pat svarbu užtikrinti, kad mechanizmo taikymas kitiems VPT tarpuskaitos nario įsipareigojimų neįvykdymo atveju nekeltų rizikos PSŠ, atliekančioms atitinkamų priemonių tarpuskaitą. Todėl tos PSŠ turėtų turėti galimybę įgyvendinti įsipareigojimų neįvykdymo valdymo procesus, joms netaikant kainos siūlymo ribos. Šiuo tikslu prekybos sandoriams, vykdomiems PSŠ organizuojamame įsipareigojimų neįvykdymo valdymo procese, dinaminė kainos siūlymo riba neturėtų būti taikoma;

(14) nėra jokios galimos priežasties su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms netaikyti kitų RKM struktūros savybių. Tai apima RKM taikymo sustabdymo taisykles. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad pagal 4 straipsnio 8 dalį, esant konkrečių požymių, kad rinkos koregavimo įvykis yra neišvengiamas, RKM aktyvavimas turėtų būti sustabdytas, jei dėl jo atsiranda nenumatytų rinkos sutrikimų. Be to, pagal 6 straipsnį RKM taikymas turėtų būti bet kuriuo metu sustabdytas, jei dėl dinaminės apsauginės viršutinės ribos atsirastų didelių rinkos sutrikimų, darančių didelį poveikį tiekimo saugumui, privalomo poreikio mažinimo tikslams arba energetikos išvestinių finansinių priemonių rinkų stabilumui ir tvarkingam veikimui, Sąjungos vidaus dujų srautams, dujų rinkos kainų skirtumams Sąjungoje arba tarp Sąjungos ir kitų pasaulio regionų arba esamų dujų tiekimo sutarčių galiojimui. Vertinant nenumatytus rinkos sutrikimus reikėtų atsižvelgti į poveikį visai Europos rinkai ir konkrečiai kiekvienam VPT, kuriam taikomas RKM; tokio nenumatyto rinkos sutrikimo atveju būtų taikomas sprendimas dėl taikymo sustabdymo pagal RKM reglamento 6 straipsnį;

(15) dėl nepastovios ir nenuspėjamos padėties gamtinių dujų rinkoje svarbu užtikrinti, kad su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms RKM būtų galima pradėti taikyti kuo greičiau, jei tenkinamos jo aktyvavimo sąlygos. Todėl techninės RKM taikymo su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms detalės turėtų būti apibrėžtos ne vėliau kaip 2023 m. kovo 31 d. Tačiau siekiant suteikti VPT Sąjungoje, išskyrus TTF, valdančioms bendrovėms laiko atlikti reikiamus koregavimus, šis įgyvendinimo aktas turėtų būti taikomas tik nuo 2023 m. gegužės 1 d.;

(16) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka RKM komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Taikymo sritis

Šiame reglamente pagal Reglamento (ES) 2022/2578 9 straipsnio 1 dalį apibrėžiamos rinkos koregavimo mechanizmo taikymo išvestinėms finansinėms priemonėms, susietoms su virtualiaisiais prekybos taškais (VPT) Sąjungoje, išskyrus virtualųjį prekybos tašką „Title Transfer Facility“ (TTF), techninės detalės.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos Reglamento (ES) 2022/2578 2 straipsnyje.

Kitų vartojamų terminų apibrėžtys:

1) anksčiausiai vykdytina mėnesinė su kitais VPT susieta išvestinė finansinė priemonė – su kitais VPT susieta išvestinė finansinė priemonė, kurios galiojimo pabaigos data, palyginti su kitomis vieno mėnesio termino išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kuriomis prekiaujama toje reguliuojamoje rinkoje, yra artimiausia;

2) anksčiausiai vykdytina metinė su kitais VPT susieta išvestinė finansinė priemonė – su kitais VPT susieta išvestinė finansinė priemonė, kurios galiojimo pabaigos data, palyginti su kitomis dvylikos mėnesių termino išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kuriomis prekiaujama toje reguliuojamoje rinkoje, yra artimiausia.

3 straipsnis

RKM taikymas kitiems VPT

Šis reglamentas taikomas pateikiamiems pavedimams prekiauti išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, susietomis su Sąjungoje esančiais VPT, išskyrus TTF.

4 straipsnis

Rinkos koregavimo įvykis, susijęs su kitais VPT Sąjungoje

1) Rinkos koregavimo įvykis, susijęs su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, susietomis su kitais VPT, įvyksta, kai įvykdomos Reglamento (ES) 2022/2578 4 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.

2) Dinaminė kainos siūlymo riba pagal RKM reglamento 4 straipsnio 5 ir 7 dalis taikoma su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms, kurių galiojimas baigiasi laikotarpiu nuo anksčiausiai vykdytinų mėnesinių išvestinių finansinių priemonių galiojimo pabaigos datos iki anksčiausiai vykdytinų metinių išvestinių finansinių priemonių galiojimo pabaigos datos.

3) Rinkų operatoriai, veikiantys su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių rinkoje, ir tokių išvestinių finansinių priemonių rinkos dalyviai kasdien stebi ACER interneto svetainę.

5 straipsnis

RKM taikymo su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms sustabdymas ir deaktyvavimas

Šis RKM taikymo su kitais VPT susietoms išvestinėms finansinėms priemonėms sustabdymas ir deaktyvavimas vykdomas pagal RKM reglamento 5 ir 6 straipsnius.

6 straipsnis

Tęstinumas

Šis reglamentas netaikomas:

a) su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių sutartims, sudarytoms iki šio reglamento įsigaliojimo dienos;

b) su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių pirkimui ir pardavimui siekiant kompensuoti arba sumažinti su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių sutartis, sudarytas iki šio reglamento įsigaliojimo dienos;

c) su kitais VPT susietų išvestinių finansinių priemonių sutarčių pirkimui ir pardavimui PSŠ įsipareigojimų neįvykdymo valdymo procese, įskaitant nebiržinius prekybos sandorius, užregistruotus reguliuojamoje rinkoje tarpuskaitos tikslais.

7 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja septintą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2023 m. gegužės 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2023 m. kovo 31 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN